

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004063

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-11-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богатюк Оксана Валеріївна

2. Oksana Bohatiuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9262-2653

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 05-01-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Територіального управління Державного бюро розслідувань у м. Хмельницькому

Код за ЄДРПОУ: 42335958

Місцезнаходження: вул. Пилипчука, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11312

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.09.91

Тема дисертації:

1. Становлення та розвиток принципів права у середньовічній Україні
2. Formation and Development of Principles of Law in Medieval Ukraine

Реферат:

1. Дисертацію присвячено обґрунтуванню нових наукових положень щодо процесу становлення та розвитку загальноправових та галузевих принципів права на теренах середньовічної України впродовж IX – першої половини XVII ст., виявлення закономірностей та особливостей цього процесу. У розділі 1 «Історіографія та джерельна база дослідження становлення та розвитку принципів права у середньовічній Україні» досліджено стан наукової розробки проблеми та проведено аналіз джерельної бази дослідження. Виявлено, що аналіз вказаної проблеми не став предметом окремого наукового дослідження. Історико-правовий характер роботи обумовив аналіз джерельної бази дослідження. Встановлено, що за вказаної доби набували чинності різні історико-правові джерела, які були поділені на дві великі групи – пам'ятки права та інші джерела. У розділі 2 «Формування загальноправових принципів у середньовічній Україні» досліджено еволюцію таких принципів, як справедливість, свобода, рівність та гуманізм, їх зміст та реалізацію у нормах середньовічного права. Доведено, що справедливість, як юридична категорія набувала атрибуту принципу шляхом втілення у правовій нормі, а її зміст набував змін як у часі, так і в просторі. Сутність принципу

справедливості була детермінована формами (джерелами) права, однак його змістовне наповнення в умовах розвитку інститутів середньовічної держави не завжди мало прогресивний характер. Аргументовано, що ідеї свободи, рівності та гуманізму впливали із ментальних особливостей українського народу, у світогляді якого відображалися ставлення людини до навколишньої дійсності, формувалися переконання, ідеали, принципи буття та ціннісні орієнтації. Норми українського звичаєвого права протягом середньовічного періоду визначали обсяг свободи як для громади загалом, так і кожного члена суспільства зокрема. Водночас статус свободи впливав на поділ населення та визначав ступінь правоздатності. Встановлено, що за доби Середньовіччя ідея рівності перед законом і перед судом реалізовувалася шляхом застосування норм процесуального права під час здійснення судочинства, а найповніше втілювалася у діяльності копних судів та на теренах Запорізької Січі. Розвиток гуманістичних ідей був пов'язаний із високими моральними стандартами, притаманними українському народу. Визначено, що за окресленої доби гуманістичні ідеї якнайповніше реалізовувалися у галузі кримінального права. У розділі 3 «Гене́за галу́зових принципів середньовічного права в Україні та їх вплив на формування вітчизняної правової традиції» проаналізовано особливості виникнення, становлення та закономірності розвитку принципів цивільного і кримінального права, а також принципів правосуддя впродовж IX – першої половини XVII ст. Проаналізовано генезу принципів цивільного права – неприпустимість позбавлення права власності, судовий захист цивільного права та інтересу, свободу договору та свободу підприємницької діяльності, що не заборонена законом. Вказується, що за середньовічного періоду вони перебували на стадії формування. У межах формування галузових принципів цивільного права досліджено розвиток підгалузових принципів – принципів спадкового і шлюбно-сімейного права, визначено особливості їх формування. Визначено, що за означеного періоду формувалися принципи кримінального права: визначення кримінального правопорушення (злочину) без формалізації у правових джерелах; особиста кримінальна відповідальність; винна відповідальність, її невідворотність; диференціація та індивідуалізація кримінальної відповідальності та покарання; економія кримінальної репресії. Принципи правосуддя формувалися у лоні процесуального права як процедури реалізації норм матеріального права. Серед них виокремлювалися елементи принципів: законності; доступності до суду; публічності правосуддя, гласності та відкритості судового процесу; вільної оцінки доказів судом; змагальності та процесуальної рівноправності сторін; обґрунтованості та обов'язковості судового рішення; презумпції невинуватості та свободи у поданні доказів.

2. The dissertation is devoted to substantiating new scientific provisions on the process of formation and development of general legal and branch principles of law in the territories of medieval Ukraine during the 9th – first half of the 17th centuries, identifying patterns and features of this process. In Chapter 1, «History and Source Base for the Study of the Formation and Development of Principles of Law in Medieval Ukraine», the state of scientific development of the problem is investigated and the source base of the study is analyzed. It is found that the analysis of the specified problem did not become the subject of a separate scientific study. It is established that during the specified period, various historical and legal sources came into force – monuments of law and other sources. In Chapter 2, «Formation of General Legal Principles in Medieval Ukraine», the evolution of such principles as justice, freedom, equality and humanism, their content and implementation in the norms of medieval law are investigated. It is argued that the ideas of freedom, equality and humanism stemmed from the mental characteristics of the Ukrainian people, in whose worldview a person's attitude to the surrounding reality was reflected, beliefs, ideals, principles of being and value orientations were formed. The essence of the principle of justice was determined by the forms (sources) of law, but its content in the conditions of the development of the institutions of the medieval state was not always progressive. The norms of Ukrainian customary law determined the scope of freedom for both the community as a whole and each member of society in particular. At the same time, the status of freedom influenced the division of the population and determined the degree of legal capacity. It has been established that during the Middle Ages the idea of equality before the law and before the court was implemented through the application of the norms of procedural law during the conduct of legal proceedings, and was most fully embodied in the activities of the kopny courts and in the territories of the Zaporizhian Sich. The development of humanistic ideas was associated with the high moral standards of the Ukrainian people, and they

were most fully implemented in the field of criminal law. In Chapter 3, «The Genesis of Branch Principles of Medieval Law in Ukraine and Their Influence on the Formation of the National Legal Tradition», the features of the emergence, formation, and regularities of the development of the principles of civil and criminal law, as well as the principles of justice during the 9th – first half of the 17th centuries, are analyzed. The genesis of the principles of civil law is analyzed – the inadmissibility of deprivation of property rights, judicial protection of civil law and interest, freedom of contract, and freedom of entrepreneurial activity that is not prohibited by law. Within the framework of the branch principles of civil law, the development of sub-branch principles – the principles of inheritance and marriage and family law, and the features of their formation are determined. It is established that during the specified period the principles of criminal law were formed: the definition of the concept of a crime without formalization in legal sources; personal criminal liability; culpable liability, its inevitability; differentiation and individualization of criminal liability and punishment; economy of criminal repression. The principles of justice were formed within the framework of procedural law as procedures for implementing the norms of substantive law. Among them, elements of the principles were distinguished: legality; accessibility to the court; publicity of justice, publicity and openness of the trial; free assessment of evidence by the court; adversarial and procedural equality of the parties; validity and bindingness of the court decision; presumption of innocence and freedom in presenting evidence.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:
- 1. Богатюк О. В. Становлення принципу особистої (персональної) кримінальної відповідальності в Україні за доби Середньовіччя. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. № 1. С. 5 – 15. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/16154/16048> DOI <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.1.1>
- 2. Богатюк О. В., Мартинюк О. В. Генеза ідеї рівності в Україні (друга половина XIV – перша половина XVII ст.). Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 6. С. 24 – 29. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/12/4.pdf> DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.2>
- 3. Богатюк О. В. Еволюція ідеї свободи в Україні (IX – перша половина XIV ст.). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: ПРАВО. 2025. Випуск 88: частина 1. С. 23 – 29. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/5.pdf> DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.1.3>
- 4. Богатюк О. В. Формування принципу свободи заповіту в середньовічній Україні (IX – перша половина XVII ст.). Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2025. № 1. С. 5 – 13. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/17673> DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2025.1.1>
- Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:
- 1. Богатюк О. В. Формування принципу одношлюбності на теренах Середньовічної України. Актуальні дослідження правової та історичної науки. Випуск 65: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 10 – 11 жовтня 2024 р.) / редкол. : О. Яремко та ін. ГО «Наукова спільнота». WSZIA w Opolu. Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 2024. 106 с. С. 91-93. ISSN 2617-2364.

URL: https://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=3976

- 2. Богатюк О. В. Реалізація ідеї рівності у правовій системі Запорізької Січі. Осінні юридичні читання – 2024. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки. Випуск XXXIV: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Осінні юридичні читання – 2024». 21 листопада 2024 р., Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 11 – 13. 318 с.
- 3. Богатюк О. В. Становлення та розвиток інституту помилування як втілення гуманістичних ідей українського народу за доби Середньовіччя. Весняні юридичні читання – 2025. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки. Випуск XXXVII: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Весняні юридичні читання – 2025». 24-25 квітня 2025 р., Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. С. 10 – 13. 298 с.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення наукових положень щодо процесу становлення та розвитку принципів права у середньовічній Україні.

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U002369 0124U004605

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартинюк Олексій Володимирович

2. Oleksii Martyniuk

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9160-3525

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?authuser=1&user=xaTVeJEAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Настюк Андрій Анатолієвич

2. Andrii Nastiuk

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2014-1084

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?hl=uk&authuser=1&user=IJ0cRwYAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Академія праці, соціальних відносин і туризму

Код за ЄДРПОУ: 04641405

Місцезнаходження: вул. Кільцева дорога, Київ, 03187, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Анатолій Євгенійович

2. Anatolii Shevchenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2663-9892

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=_6hDxuoAAAAJ&hl=ru&oi=sra

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR: 004ezwb23

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михайліна Тетяна Вікторівна

2. Tetiana Mikhaylina

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1129-2470

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=rbjJP2YAAAAJ&hl=ru;>
<https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Mikhaylina>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стаднік Ірина Василівна

2. Iryna Stadnik

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8047-3697

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=LoPPAPoAAAAJ&hl=uk&authuser=1>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Гоцуляк Юрій Вікторович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гоцуляк Юрій Вікторович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Солобут Ольга Сергіївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна